KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 4.4.2007
KOM(2007) 182 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Poprawa transferu wiedzy między instytucjami badawczymi a przemysłem w całej Europie: przyjęcie otwartego modelu innowacyjności.

– Realizacja strategii lizbońskiej –

{SEC(2007) 449}

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Poprawa transferu wiedzy między instytucjami badawczymi a przemysłem w całej Europie: przyjęcie otwartego modelu innowacyjności.

– Realizacja strategii lizbońskiej –

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

Solidne podstawy wiedzy stanowiące tradycyjnie kluczowe zasoby Europy umożliwiły nam osiągnięcie światowego poziomu w kilku dziedzinach badań[1]. Pomimo tych osiągnięć, wyzwaniem dla ogólnoświatowej pozycji badań europejskich jest obecnie szybko zmieniająca się scena badawcza. Jednocześnie badania europejskie muszą stawić czoła skutkom globalizacji rynków i przemysłu, technologii cyfrowej, nowym technologiom, a także potrzebie zajęcia się problemami społecznymi, takimi jak starzejące się społeczeństwo czy zmiana klimatu.

W szeroko zakrojonej strategii innowacyjnej dla UE[2] Komisja określiła znaczenie poprawy transferu wiedzy[3] między publicznymi instytucjami badawczymi [4] a osobami trzecimi, w tym organizacjami przemysłowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, jako jeden z dziesięciu głównych obszarów wymagających podjęcia stosownych działań. Niniejszy komunikat stanowi odpowiedź na to zapotrzebowanie i przedstawia możliwe kierunki działań państw członkowskich. Przedstawia on także koncepcję wzajemnie wspieranej współpracy państw członkowskich i Wspólnoty w celu przezwyciężenia istniejących trudności, zwłaszcza pod względem promowania ponadnarodowego wymiaru transferu wiedzy. Komunikatowi towarzyszy dokument roboczy służb Komisji dotyczący „dobrowolnych wytycznych w sprawie uniwersytetów i innych instytucji badawczych w celu wzmocnienia ich powiązań z przemysłem w całej Europie", które opierają się na dobrych praktykach określonych przez grupę krajowych organów władzy publicznej oraz pracy stowarzyszeń zainteresowanych stron.

---

1 becnie w Europie występuje najwyższa w przeliczeniu na jednego mieszkańca liczba absolwentów kierunków przyrodniczych i technicznych oraz osób posiadających wykształcenie akademickie (najważniejsze dane – http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/statistical01_en.htm)

2 *Wykorzystanie wiedzy w praktyce: Szeroko zakrojona strategia innowacyjna dla UE"* – COM(2006)502

3 ransfer wiedzy obejmuje procesy niezbędne do pozyskiwania, gromadzenia i transferu wiedzy jawnej i niejawnej, w tym umiejętności i kompetencji. Obejmuje on działalność komercyjną i niekomercyjną, taką jak współpraca w dziedzinie badań, doradztwo, udzielanie licencji, tworzenie firm typu *spin-off*, mobilność naukowców, publikacje itp. Chociaż nacisk kładzie się na wiedzę naukową i technologiczną, to bierze się pod uwagę także inne formy, takie jak procesy gospodarcze zgodne z technologią.

4 la celów niniejszego dokumentu termin „instytucje badawcze" odnosi się do wszelkich instytucji szkolnictwa wyższego (niezależnie od ich nazwy i statusu w państwie członkowskim, np. uniwersytetów, szkół wyższych i uczelni technicznych) oraz publicznych ośrodków i organizacji badawczych.

1. POTRZEBA DZIAŁAŃ

Jednym z istotnych problemów jest lepsze wykorzystanie projektów w zakresie badań i rozwoju finansowanych ze środków publicznych. W porównaniu z Ameryką Północną[5], na europejskim uniwersytecie średniej wielkości[6,7] powstaje zdecydowanie mniej wynalazków i patentów. Jest to w głównej mierze związane z mniej systematycznym i profesjonalnym zarządzaniem wiedzą i własnością intelektualną przez uniwersytety europejskie. Ponadto skuteczny transfer wiedzy w europejskich instytucjach badawczych jest wstrzymywany przez wiele czynników, włączając różnice kulturowe między społecznościami przedsiębiorców a naukowców, brak zachęt, bariery prawne oraz fragmentację rynków wiedzy i technologii[8]. Wspomniane czynniki negatywnie wpływają na wzrost i tworzenie nowych miejsc pracy w Europie.

Niemniej jednak znaczenie transferu wiedzy dla pobudzenia konkurencyjności i prowadzenia bardziej efektywnych badań publicznych jest w coraz większym stopniu uznawane przez państwa członkowskie i znajduje odzwierciedlenie w ich *narodowych programach reform* opracowanych w ramach strategii lizbońskiej. Obecnie podejmuje się szereg inicjatyw w celu promowania współpracy między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami. Niektóre państwa członkowskie podjęły już inicjatywy w celu promowania i poprawy transferu wiedzy (na przykład nowe prawa, prawa własności intelektualnej, wytyczne lub wzory umów), a pozostałe planują wzmożenie wysiłków w tym kierunku. Jednakże inicjatywy te uwzględniają często jedynie perspektywę krajową i nie biorą pod uwagę ponadnarodowego wymiaru transferu wiedzy. Z tego względu istnieje potrzeba określenia bardziej wyrównanych reguł gry w zakresie interakcji między uniwersytetami a przemysłem w zakresie badań i rozwoju w Europie.

Europejskie uniwersytety i inne instytucje badawcze w równym stopniu realizują swoje zmieniające się role w globalnej gospodarce, a nawet podjęły interesujące inicjatywy. Ich kadry zarządzające zdają sobie sprawę, że uczelnie i instytucje nie tylko zapewniają lokalnemu rynkowi określoną liczbę absolwentów, lecz także konkurują w skali światowej, o studentów, naukowców i partnerów przemysłowych. Rozumieją także, iż w celu przyciągnięcia studentów i naukowców w przyszłości, będą musiały zapewnić możliwość prowadzenia badań na poziomie światowym. Aby zachować swoją atrakcyjność będą także zobligowani do otwarcia się na współpracę z przedsiębiorstwami i współpracę międzynarodową, co może pomóc w stymulowaniu napływu nowych funduszy. Transfer wiedzy, zwłaszcza poprzez współpracę przedstawicieli sektora badań i rozwoju z przedsiębiorcami – będąc potencjalnym źródłem dochodu dla instytucji badawczych – może ponadto przyczynić się do podniesienia ilości i jakości podejmowanych badań.

---

5 adanie AUTM – http://www.autm.net/events/File/FY04%20Licensing%20Survey/04AUTM-USLicSrvy-public.pdf

6 adanie ProTon – http://www.protoneurope.org/news/2006/art2006/artjanmar06/2asfy2004/attachment_download/file

7 adanie ASTP 2006 r. – http://www.merit.unu.edu/publications/docs/200605_ASTP.pdf

8 http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/consult_report.pdf

2. INSTYTUCJE PRZEMYSŁOWE I BADAWCZE – WSPÓLNA PRACA W KIERUNKU GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY

W ostatnich latach potrzeba transferu wiedzy między instytucjami badawczymi a przemysłem staje się coraz bardziej widoczna. W przeszłości instytucje badawcze postrzegane były jako źródło nowych koncepcji, a przemysł oferował im naturalną ścieżkę maksymalnego wykorzystania tych koncepcji. Jednakże w ciągu ostatnich dziesięciu lat znacząco zmieniła się rola obu stron.

W zakresie badań i rozwoju wiele przedsiębiorstw rozwija model *otwartej innowacyjności*, łącząc zasoby wewnętrzne i zewnętrzne oraz maksymalizując wartość ekonomiczną związaną z ich własnością intelektualną, nawet w sytuacji, gdy nie wiąże się ona z ich główną działalnością. W szczególności zaczęły one traktować badania publiczne jako źródło strategiczne.

Jednocześnie stało się jasne, że instytucje badawcze powinny odgrywać bardziej aktywną rolę w ich relacjach z przemysłem w celu maksymalnego wykorzystania wyników badań. Ta nowa rola[9] wymaga specjalistycznych kadr będących w stanie zidentyfikować zasoby wiedzy i zarządzać nimi w połączeniu z potencjałem biznesowym, tzn. wiedzieć jak w najbardziej optymalny sposób wprowadzić nowy pomysł na rynek, zapewnić odpowiednie zasoby (finansowanie, usługi w zakresie wsparcia itp.), aby zrealizować plany i uzyskać odpowiedni udział wszystkich zainteresowanych stron.

2.1. Tworzenie warunków dla pomyślnego transferu wiedzy

Uznano, że zaangażowanie środowisk gospodarczych w zarządzanie instytucjami badawczymi może pomóc w zorientowaniu działalności badawczej i edukacyjnej na potrzeby społeczeństwa, zapewnić fachową wiedzę w działaniach mających na celu wsparcie transferu wiedzy oraz zasygnalizować chęć wprowadzenia modeli ukierunkowanych na innowacyjność we wszystkich działaniach. Taka interakcja pomaga w poprawie międzysektorowej mobilności, zwłaszcza poprzez wymianę pracowników tymczasowych oraz zatrudnianie w przemyśle młodych absolwentów.

Ponadto wiele europejskich instytucji badawczych założyło w ostatnich latach biura transferu wiedzy mające na celu poprawę współpracy i wykorzystanie wyników badań oraz ich upowszechnienie w biznesie. Sukces tych instytucji zależy w dużym stopniu od umiejętności personelu, przyznanej im strategicznej roli oraz ich autonomii w dziedzinie zarządzania. **Personel pracujący nad transferem wiedzy musi posiadać szeroki zakres umiejętności w celu skutecznego wykonywania swoich zadań**. Jednakże do tej pracy przyjmuje się często stosunkowo niedoświadczone osoby. Ciągły rozwój zawodowy istnieje jedynie w ograniczonej grupie krajów, a i on jest często prowadzony niewłaściwie pod względem kosztów i/lub efektów końcowych. Komisja bada obecnie możliwe sposoby rozwiązania tego problemu. Siedem państw członkowskich[10], przy współpracy Komisji[11], tworzy obecnie zasady ramowe mające na celu zapewnienie nowym specjalistom do spraw transferu wiedzy możliwości zdobycia kwalifikacji, które byłyby uznawane przez te państwa. Ponadto PROTON

---

9 W odniesieniu do uniwersytetów ta nowa rola nosi także nazwę „trzeciej misji".

10 AT, NL, FR, IT, SE, BE, LT

11 Projekt OMC-Net „*Certified trans-national technology transfer manager*"

Europe[12], na podstawie doświadczeń powstałego w Zjednoczonym Królestwie *Instytutu Transferu Wiedzy*[13], pracuje nad stworzeniem systemu akredytacyjnego dla dotychczasowych specjalistów do spraw transfery wiedzy, opartego na ich doświadczeniu i wynikach.

W celu skutecznego wykonywania działalności dotyczącej transferu wiedzy **instytucje badawcze muszą mieć wystarczającą autonomię w zakresie rekrutacji (na konkurencyjnych warunkach) doświadczonego personelu do spraw transferu wiedzy**. Zwiększona mobilność między sektorem publicznym a prywatnym pomoże naukowcom i menedżerom instytucji badawczych zidentyfikować potrzeby wspólne im i przemysłowi. Jednakże niektóre zasady i przeszkody administracyjne mogą zniechęcać do takiej mobilności. Na przykład zasady dotyczące staży i regulacji istniejących na rynku pracy, zwłaszcza te związane z ustaleniami w zakresie zabezpieczenia społecznego i emerytur, mogą hamować wymianę personelu. Ponadto w niektórych krajach naukowcom z sektora publicznego nie wolno pracować dla przemysłu niezależnie od tego czy jest to praca na pół etatu, w ramach doradztwa, czy też na innych zasadach[14].

Istnieje także potrzeba zwiększenia dostępu do istniejących zasobów. Można to częściowo osiągnąć poprzez koordynację. Obecnie niektóre instytucje badawcze dysponują personelem, który prowadzi ożywione kontakty z przemysłem, ale który nie współdziała między sobą. Dzieląc się wzajemnie kompetencjami w zakresie transferu wiedzy pracownicy mogą sprawić, że umiejętności te staną się bardziej dostępne za pośrednictwem instytucji badawczych. Ponadto znaczące korzyści może przynieść przekazywanie niektórych wyspecjalizowanych funkcji podmiotom zewnętrznym lub wzajemne udostępnianie środków lub wyników badań i rozwoju (oraz związanych z nimi praw własności intelektualnej) między kilkoma instytucjami badawczymi[15]. Do przykładów wzajemnego udostępniania zasobów między kilkoma biurami transferu wiedzy należy przykład założonych w Niemczech agencji zajmujących się marketingiem patentów i transferem wiedzy, *North of England Science Initiative* lub belgijskiego *VIB*[16]. Takie wzajemne udostępnianie wiedzy może także objąć pojedynczy sektor przemysłu (na przykład *White Rose Consortium*[17]) lub pojedyncze działania w zakresie transferu wiedzy.

Ze szczególnym naciskiem podkreślić należy, że wzajemne udostępnianie patentów między instytucjami badawczymi może przynieść szereg korzyści. Wiązka patentów może pomóc w stworzeniu masy krytycznej własności intelektualnej, niezbędnej do tego, aby innowacyjna idea stała się atrakcyjna dla sektora prywatnego. W przypadku jej odpowiedniego wprowadzenia na rynek możliwe byłoby poinformowanie każdego właściwego uczestnika rynku przemysłowego o ośrodkach badawczych, które wytworzyły własność intelektualną, co stanowiłoby rodzaj katalizatora dla powiązań z przemysłem. Ponadto stworzenie wiązki patentów może prowadzić do silniejszej zależności między biurami do spraw transferu wiedzy i stanowić podstawę dla dalszych wysiłków międzyinstytucjonalnych. Takie wzajemne udostępnianie zasobów wydaje się właściwe zwłaszcza dla tych instytucji badawczych, które nie posiadają zakresu ani ilości wyników użytecznych badań, które uzasadniałyby stworzenie

---

12 Jedno z wiodących europejskich stowarzyszeń na rzecz transferu wiedzy – http://www.protoneurope.org

13 www.iknowledge transfer.org.uk

14 SEC(2006)971

15 Patrz irlandzkie sprawozdanie na temat transferu technologii – http://www.universitiesireland.ie/news/techtransfer.php

16 www.vib.be

17 www.whiterose.ac.uk

biura do spraw transferu wiedzy. W uzasadnionych przypadkach **państwa członkowskie powinny aktywnie promować i wspierać wzajemną wymianę zasobów między instytucjami badawczymi.**

Niezależnie od roli, jaką odgrywa takie wzajemne udostępnianie zasobów na poziomie krajowym lub regionalnym, inicjatywy te bardzo rzadko dotyczą wymiaru ponadnarodowego. Aby wypełnić tę lukę Komisja stworzyła transeuropejską sieć, której celem jest usprawnienie ponadnarodowego transferu technologii, a mianowicie sieć *centrów przekazu innowacji*[18]. Centra te są zlokalizowane w 33 krajach i zapewniają indywidualną pomoc na rzecz uniwersytetów i przemysłu (zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw). Dzięki ścisłej współpracy z wiodącym stowarzyszeniem do spraw transferu wiedzy uniwersyteckiej w Europie[19] stworzyły one prosty i efektywny system umożliwiający uniwersytetom wymianę informacji dotyczących nowych technologii o znaczeniu komercyjnym z przedsiębiorstwami w całej Europie.

2.2. Promowanie ducha przedsiębiorczości

Potrzebę publikacji i swobodnego udostępniania wyników uważa się często za niezgodną z wyrażaną przez przemysł potrzebą poufności informacji i ochrony praw własności intelektualnej, takich jak patenty. Jednakże, jak pokazuje doświadczenie, promowanie innowacyjności i upowszechnianie nowej wiedzy jest możliwe, pod warunkiem że kwestie dotyczące własności intelektualnej są rozumiane i zarządzane w profesjonalny sposób. Interakcję w tych kwestiach można uprościć za pomocą narzędzi takich jak schemat decyzyjny Komitetu Badań Naukowo-Technicznych[20], modelowe typy umów zwane *Lambert agreements* w Zjednoczonym Królestwie[21], lub wytyczne takie jak duński dokument *Contacts, contracts and codices*[22], a także poprzez inicjatywy informacyjne podejmowane przez europejskie i krajowe biura patentowe. Inicjatywa na rzecz *odpowiedzialnego partnerstwa*[23], opracowana przez 4 główne europejskie stowarzyszenia uniwersytetów i stowarzyszenia przemysłowe (EIRMA, EUA, PROTON, EARTO), wyjaśnia zasadnicze założenia dotyczące sposobu nawiązania efektywnej współpracy w dziedzinie badań. **Państwa członkowskie odgrywają istotną rolę w opracowaniu i realizacji takich inicjatyw i powinny je aktywnie wspierać.**

Wiele uniwersytetów w coraz większym stopniu popiera różnorodne modele licencjonowania typu *creative commons*[24] (otwarty dostęp, otwarte publikacje, otwarte oprogramowanie itd.). Mechanizmy te zapewniają bardziej efektywne upowszechnianie wyników, chociaż w niektórych przypadkach ochrona formalna (np. prawa do wzorów przemysłowych, patenty lub umowy przeniesienia materiałów badawczych) może okazać się konieczna, jeżeli produkt ma być pomyślnie wprowadzony na rynek. Należy więc upewnić się, że naukowcy mają wiedzę na temat korzyści wynikających z obu podejść i że decyzje są podejmowane na podstawie wpływu społeczno-gospodarczego. Biorąc pod uwagę, że zasady własności wyników badań i

---

18 http://irc.cordis.europa.eu

19 ProTonEurope – http://www.protoneurope.org

20 Schemat decyzyjny Komitetu Badań Naukowo-Technicznych – http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/crest_cross_en.htm

21 Modelowe typy umów *Lambert agreements* – http://www.innovation.gov.uk/lambertagreements

22 Dokument *Contacts, contracts and codices* – http://billed.di.dk/wimpfiles/lores/image.asp?objno=/686201.pdf

23 http://www.responsible-partnering.org

24 Patrz np. http://creativecommons.org

rozwoju finansowanych ze środków publicznych nadal różnią się w poszczególnych państwach w Europie, **właściwym może okazać się ponowne zbadanie, w niedalekiej przyszłości, możliwości wprowadzenia jednego modelu własności europejskiej w zakresie badań finansowanych ze środków publicznych.**

Rozbudzenie ducha przedsiębiorczości[25] oraz wyposażenie naukowców w stosowne umiejętności może w dużym stopniu przyczynić się do zmniejszenia podziału istniejącego między instytucjami badawczymi a przemysłem. W celu wzmocnienia interakcji między tymi środowiskami należy zapewnić naukowcom podstawowy transfer wiedzy i umiejętności w dziedzinie biznesu. Należy zaproponować im naukę przedsiębiorczości poprzez szkolenia w zakresie zarządzania własnością intelektualną, interakcje z przemysłem, rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej. Chociaż szkolnictwo wyższe jest zazwyczaj w znacznym stopniu zdecentralizowane, można wskazać przykłady strategii krajowych na rzecz promowania przedsiębiorczości w szkolnictwie wyższym (np. program *Science Enterprise Challenge* w Zjednoczonym Królestwie). W ramach wsparcia zawartości merytorycznej tych szkoleń **Komisja finansuje obecnie projekt[26] zmierzający do stworzenia głównego zestawu materiałów mających na celu zwiększenie świadomości znaczenia zarządzania własnością intelektualną wśród dużej grupy podmiotów.**

Ponadto jedną z najbardziej efektywnych metod rozwijania tych umiejętności i transferu wiedzy jest przemieszczanie pracowników między instytucjami badawczymi a przemysłem. Komisja jest aktywnym rzecznikiem tych działań poprzez system *Marie Curie Industry-Academia Strategic Partnership*, który wspiera rozwój długoterminowej współpracy poprzez wymianę naukowców. Nowe *zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną* wprowadziły środek w zakresie pomocy na wypożyczanie wysoko wykwalifikowanego personelu od instytucji badawczych (lub dużych przedsiębiorstw) do małych i średnich firm.

W wielu krajach instytucje badawcze stworzyły systemy nagradzania, dzięki którym inwestor otrzymuje udział w osiągniętych zyskach w przypadku udzielenia licencji na wynalazki lub przekazania tych wynalazków gospodarce. Jednym z modelowych przykładów jest sytuacja, w której następuje równy podział zysku między naukowcem, instytucją badawczą a partnerem biznesowym. Chociaż z tymi systemami mogą się wiązać pewne zachęty finansowe, wielu pracowników niechętnie bierze udział w tych działaniach, zwłaszcza ze względu na fakt, że nie mają one wpływu na awans zawodowy. **Należy jednak podkreślić, że kryteria oceny uwzględniają także inne czynności, takie jak udzielanie patentów, wydawanie licencji, mobilność i współpraca z przemysłem**[27].

---

25 COM(2004)70

26 IP4Inno – http://www.proinno-europe.eu/ip4inno.html

27 Wnioski z wiedeńskiej konferencji EUA – http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/EUA1_documents/report_web%20221006.1161606166446.pdf

3. REALIZACJA ZAŁOŻEŃ: POŁĄCZENIE WYSIŁKÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I WSPÓLNOTY

Zarówno instytucje badawcze, jak i przemysł mogą czerpać korzyści ze wsparcia polityki publicznej na poziomie regionalnym[28], krajowym i wspólnotowym. Wsparcie to może przyjąć różne formy, począwszy od promocji wymiany dobrych praktyk poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe dla mechanizmów transferu wiedzy. Wspólne działania państw członkowskich w zakresie *Europejskiej Przestrzeni Badawczej* (ERA) i w ramach strategii lizbońskiej poprzez wdrożenie „planu działania 3 %"[29] nadal przynoszą wymierne rezultaty. **Państwa członkowskie powinny w pełni korzystać z dostępnych źródeł finansowania i zachęcać do takiego postępowania także instytucje badawcze**. W celu zacieśniania więzi między przemysłem a instytucjami badawczymi należy także korzystać z finansowania w ramach polityki spójności (*Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny)*, funduszy krajowych zgodnych z nowymi *wspólnotowymi zasadami ramowymi dotyczącymi pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną*[30] oraz europejskich *programów ramowych*.

3.1. Europejski Instytut Technologii

Powołanie *Europejskiego Instytutu Technologii* (EIT) jest dobrym przykładem tego, jak UE może wdrażać nowatorskie modele zarządzania – zgodne z programem modernizacji szkolnictwa wyższego – w celu stymulowania i przyspieszenia procesów związanych z transferem wiedzy w istniejących instytucjach, jak również wzmocnienia ich powiązań z przemysłem, co stanowi integralną część strategii w zakresie wykorzystania możliwości innowacyjnych Europy. Od 2005 r., kiedy to Komisja wystąpiła z tą koncepcją, prowadzone są szerokie konsultacje oraz szczegółowa ocena wpływu. Komisja oczekuje, że dyskusje w Radzie Europejskiej i Parlamencie zakończą się w 2007 r. oraz że EIT zacznie działać w 2008 r.

EIT stanowi długofalowe, wizjonerskie i śmiałe przedsięwzięcie. Jego działalność skupi się na rozwoju i integracji wszystkich aspektów trójkąta wiedzy – innowacyjności, badaniach i edukacji – w dziedzinach, które są wyzwaniem dla przyszłości Europy. **W szczególności EIT będzie promować interakcje i transfer wiedzy między instytucjami badawczymi a przemysłem.** Jego organ zarządzający będzie stanowić zrównoważone połączenie doświadczeń biznesowych i akademickich. EIT zapewni także wzorcowy model niezbędny do eksperymentowania z bardziej ukierunkowanym na biznes podejściem do zarządzania.

EIT uzupełni istniejące inicjatywy w ramach UE w dziedzinie transferu wiedzy:

- Przedsiębiorstwa będą odgrywać kluczową rolę w działalności EIT. Ostatecznym celem EIT jest bez wątpienia innowacyjność i przełożenie wyników badań i edukacji na innowacyjne rozwiązania.

- EIT ma stanowić podstawę innowacyjności Europy i przekazywać czytelne przesłanie dotyczące zaangażowania Europy we wzmacnianie innowacyjności i inspirowanie zmian w instytucjach badawczych.

---

28 Na przykład wspieranie klastrów, „ekosystemów w działalność gospodarczej"

29 COM(2003)226

30 Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną – Dz.U. C 323 z 30.12.2006 r.

– Po raz pierwszy połączy on (na zasadach równorzędnych) trzy komponenty trójkąta wiedzy. Za szczególnie istotny element procesu innowacyjności uważa się edukację.

Komisja wnioskowała o ustanowienie modelu zintegrowanego EIT, łączącego podejście oddolne i odgórne oparte na strukturze dwuszczeblowej. Po pierwsze, rada zarządzająca, reprezentująca zarówno sektor przedsiębiorstw, jak i ośrodków uniwersyteckich, przygotuje strategiczne założenia dotyczące wyboru, oceny i koordynacji *wspólnot wiedzy i innowacji*. Po drugie, zostanie wybrana grupa autonomicznych wspólnot wiedzy i innowacji w celu realizowania zadań EIT w całej Europie. Zintegrują one i przeprowadzą działania innowacyjne, badawcze i edukacyjne na wskazane tematy. Będą to wspólne przedsięwzięcia organizacji partnerskich reprezentujących uniwersytety, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa.

3.2. Działania w ramach współpracy

Wysiłki w celu umożliwienia publicznym instytucjom badawczym zacieśnienia relacji z przemysłem, zwłaszcza małymi i średnimi przedsiębiorstwami, stanowiły główny trzon działań w ramach współpracy państw członkowskich ze Wspólnotą, mającej na celu wdrożenie 3 % celu badań i rozwoju określonego w strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w UE. Działania te zostały podjęte w ramach *Komitetu Badań Naukowo-Technicznych*, który działa jako interfejs w celu wprowadzenia w życie otwartej metody koordynacji, narzędzia współpracy politycznej opartego głównie na wymianie informacji i na najlepszych praktykach. Wcześniejsze rozdziały odwołują się do niektórych wyników tej współpracy, która przyjmuje formę porad ekspertów, zaleceń dotyczących polityki, dokumentów zawierających wytyczne, wzajemnej weryfikacji polityk krajowych i działań informacyjnych[31].

Wspomniane działania w ramach współpracy będą kontynuowane, a wyniki powinny zasilić działanie państw członkowskich na rzecz poprawy transferu wiedzy i powiązań między instytucjami badawczymi a przemysłem. Stosowne inicjatywy polityczne należy włączyć do kolejnego wydania *krajowych programów reform* (2008-2011). Kontynuując ustalenia lizbońskiego seminarium dla krajowych koordynatorów z Lizbony dotyczącego partnerstwa w zakresie wiedzy, państwa członkowskie przesłały szereg interesujących przykładów. Jednakże inicjatywy te są zazwyczaj opracowywane z krajowego punktu widzenia i nie bierze się w nich pod uwagę ponadnarodowych wymiarów transferu wiedzy. **Należy wnikliwiej zbadać opracowanie konkretnych inicjatyw na poziomie wspólnotowym w celu wsparcia wysiłków państw członkowskich i podniesienia poziomu ponadnarodowego wymiaru niektórych środków.**

Dwie dziedziny wymagające specjalnych wysiłków na poziomie państw członkowskich i Wspólnoty stanowią rozwinięcie środków dostosowanych do promowania interakcji między instytucjami badawczymi a małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz narzędzi do monitorowania postępu:

---

[31] Sprawozdanie grupy ekspertów Komitetu Badań Naukowo-Technicznych „*Promowanie reformy publicznych ośrodków badawczych i uniwersytetów, w szczególności w celu promowania transferu wiedzy na rzecz społeczeństwa i przemysłu*" – http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/final_crest_report_march2006.pdf

- ***Promowanie interakcji między instytucjami badawczymi a małymi i średnimi przedsiębiorstwami***

Większość interakcji między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami dotyczy dużych firm. Wiąże się to z faktem, że współpracę tę uważa się za trwalszą i bardziej regularną niż współpracę z małymi i średnimi przedsiębiorstwami.

Oczywiście małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią bardzo różnorodną klientelę usług w zakresie transferu wiedzy. Małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne w sektorze nowoczesnych technologii mają zazwyczaj stosunkowo wysokie budżety na badania i rozwój oraz bliskie powiązania ze środowiskiem naukowym w wyniku bardzo krótkich cykli produkcyjnych. W tradycyjnych sektorach zdolność małych i średnich przedsiębiorstw do aktywnego angażowania się w działania związane z transferem wiedzy jest zwykle zawężona ze względu na ograniczenia w zasobach ludzkich i finansowych. Z tego względu istotne jest, aby zachęcać małe i średnie przedsiębiorstwa do wchłaniania nowej i zewnętrznej wiedzy w celu szybszej innowacji.

Przykładem istniejącej dobrej praktyki jest niderlandzki system *bonów innowacyjnych,* którego głównym celem jest umożliwienie małym i średnim przedsiębiorstwom dokonywania zakupu wiedzy i doradztwa strategicznego od instytucji badawczych poprzez bony innowacyjne (o wartości 7 500 EUR), a przez to polepszenie interakcji i wymiany między dostawcami wiedzy a małymi i średnimi przedsiębiorstwami. Dostawca wiedzy może następnie przekazać taki bon Agencji Innowacyjnej *SenterNovem* w zamian za stosowną zapłatę. Przepisy dotyczące pomocy państwa pozwalają na finansowanie tego rodzaju doradztwa ze środków publicznych[32].

Państwa członkowskie powinny korzystać z mechanizmów finansowania, którymi dysponują, w celu promowania takich działań w zakresie transferu wiedzy (np. bony innowacyjne lub ulgi podatkowe na badania i rozwój umożliwiające zwrot kosztów projektów w zakresie badań i rozwoju zleconych instytucjom badawczym).

- ***Monitorowanie postępu***

Monitorowanie działań w zakresie transferu wiedzy służy kilku podstawowym celom, w tym pomocy instytucjom badawczym w promowaniu osiągnięć na rzecz dobra publicznego. Nieliczne istniejące rankingi wyższych uczelni opierają się głównie na wskaźnikach akademickich, takich jak publikacje i liczba przyznanych tytułów doktora, ale w wykorzystywaniu wyników badań i rozwoju nie uwzględniają poczynionych osiągnięć. Istnieją dowody na to, że[33] **porównywanie „działań opartych na innowacyjności", zwłaszcza, jeśli są one prowadzone na podstawie porównywalnych parametrów w całej Europie, pozwoliłoby instytucjom badawczym na porównanie ich własnych osiągnięć na poziomie zarówno europejskim, jak i krajowym**. W 2007 r. Komisja ustanowi grupę ekspertów, która zajmie się tymi problemami.

---

32 Tego typu wsparcie może podlegać albo przepisom o doradztwie określonym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 70/2001 w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 10 z 13.1.2001), albo przepisom określonym w pkt. 5.6 zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną.

33 Sprawozdanie ITTE dotyczące „Poprawy instytucji na rzecz transferu technologii między środowiskiem naukowym a przedsiębiorstwami" – http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/competitiveness/doc/itte_expertgroupreport.pdf

3.3. Wsparcie finansowe

- ***Pomoc państwa***

Nowe *zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną* mają na celu wyjaśnienie zasad udzielania pomocy państwa w zakresie finansowania działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, w tym finansowanie działań w zakresie transferu wiedzy. Wyjaśnienia te były niezbędne, ponieważ instytucje badań publicznych w coraz większym stopniu działają jak prywatne przedsiębiorstwa w dziedzinach graniczących z działalnością rynkową, co sprawia, że kwestie pomocy państwa stają się dla nich coraz bardziej istotne.

Zgodnie z założeniami zasad ramowych podstawowa działalność publicznych instytucji naukowo-badawczych, zwłaszcza niezależne badania mające na celu powiększanie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym działalność badawcza prowadzona we współpracy i upowszechnianie wyników badań, będzie mieć zazwyczaj charakter niegospodarczy (co oznacza, że na istniejący rynek nie dostarcza się produktów lub usług)[34]. Działalność dotycząca transferu wiedzy ma charakter niegospodarczy, jeśli odbywa się wewnątrz przedsiębiorstwa[35], a cały pochodzący z niej dochód jest reinwestowany w zasadniczą działalność organizacji badawczych[36].

Oczywiście każda działalność gospodarcza (np. doradztwo, badania na zlecenie, wynajem infrastruktury itp.) powinna być prowadzona na normalnych warunkach rynkowych, a finansowanie takiej działalności ze środków publicznych będzie zwykle uważane za pomoc państwa i będzie podlegać odpowiednim przepisom.

Nowe zasady ramowe stanowią ponadto, że instytucje badawcze powinny oddzielnie alokować koszty i dochody związane z działalnością o charakterze gospodarczym i niegospodarczym, co pozwoli uniknąć subsydiowania krzyżowego. Zaleca się, aby w celu realizacji tych założeń **państwa członkowskie zachęcały i ułatwiały wprowadzenie w instytucjach badawczych pełnej kalkulacji kosztów**, co przyniesie także dodatkową korzyść w postaci łatwiejszego uczestnictwa w siódmym programie ramowym. W przypadku braku wprowadzenia tych środków, każde finansowanie ze środków publicznych przeznaczone na wsparcie działalności niegospodarczej może być uważane za pomoc państwa.

- ***Unijna polityka spójności***

Bliskie sąsiedztwo instytucji badawczych i firm często ułatwia transfer wiedzy, co uwypukla kluczową rolę władz regionalnych i lokalnych. Wsparcie działalności dotyczącej transferu wiedzy odbywa się w ramach unijnej polityki spójności jako część strategii na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

---

34 Punkt 3.1.1 zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną

35 Przez sformułowanie „wewnątrz przedsiębiorstwa" Komisja rozumie sytuację, w której zarządzanie wiedzą organizacji badawczej (badawczych) odbywa się albo w jednym z jej działów, albo w spółce zależnej tej organizacji, lub też wspólnie z innymi organizacjami badawczymi. Zlecanie wykonania określonych usług stronom trzecim w drodze otwartych przetargów nie zmienia wewnętrznego charakteru tych działań.

36 Komisję należy powiadomić o wszystkich pozostałych rodzajach działalności dotyczącej transferu technologii finansowanej przez państwo.

Na przykład główny instrument polityki spójności, *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego* (EFRR) wykorzystuje się do wspierania inkubatorów i parków naukowych (infrastruktury i usług towarzyszących), które stanowią skuteczny środek wprowadzenia wiedzy na rynek i mogą pomóc w tworzeniu lepszych powiązań między małymi i średnimi przedsiębiorstwami a uniwersytetami. Dobrze prowadzone inkubatory i klastry dają znaczne korzyści, które sprawiają, że są one wyjątkowymi narzędziami transferu wiedzy, zwłaszcza, jeśli chodzi o nowoczesne technologie. Elementem wyróżniającym jest dostępność usług, które zwiększają prawdopodobieństwo pomyślnego przeprowadzenia transferu wiedzy. Jednak poza wspieraniem infrastruktury, w okresie 2000-2006 EFRR zapewniał współfinansowanie w wysokości 4 mld EUR w zakresie transferu innowacji i technologii oraz ustanowienia sieci i nawiązania partnerstwa między przedsiębiorstwami a instytucjami badawczymi. Z tego względu EFRR odgrywa znaczącą rolę w poprawie interakcji między publicznymi organizacjami badawczymi a przemysłem, zarówno jeśli chodzi o interakcję na poziomie regionalnym, jak i ponadregionalnym.

Ponadto *Europejski Fundusz Społeczny* (EFS) zapewnia wsparcie finansowe poprzez pomoc na rzecz osób (szkolenia, doradztwo itp.) oraz na rzecz rozwoju i modernizacji struktur i systemów edukacyjnych. W nowym okresie programowania (2007-13) kładzie się zwiększony nacisk na wzmocnienie badań i innowacyjności, zwłaszcza poprzez transfer wiedzy.

Wytyczne Wspólnoty w dziedzinie spójności[37] określają indykatywne ramy strategii i programów przyszłych funduszy strukturalnych i funduszy spójności państw członkowskich. Najważniejszym priorytetem jest stymulowanie innowacji, a wytyczne „*Poprawa poziomu wiedzy i innowacyjności na rzecz wzrostu*" określają szereg działań dotyczących transferu wiedzy i technologii, na które należy zwrócić uwagę. W szczególności **należy wzmocnić wsparcie państw członkowskich na rzecz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a uniwersytetami oraz na rzecz infrastruktury służącej transferowi wiedzy i usług w tym zakresie**, w celu wzmożenia regionalnego wymiaru gospodarki opartej na wiedzy.

- ***Program ramowy WE na rzecz badań i rozwoju oraz na rzecz konkurencyjności i innowacji***

Ponadnarodowy transfer wiedzy stanowi centralny element *programu ramowego badań naukowych i rozwoju technologicznego*. W rzeczywistości projekty w ramach tego programu obejmują różnych uczestników pochodzących z kilku różnych krajów, zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego. Niektóre obszary tematyczne, takie jak branża teleinformatyczna, odniosły w tym zakresie wyjątkowy sukces: ponad 90 % projektów[38] dotyczy współpracy instytucji badawczych z przemysłem. Ewidentnie upraszcza to rozwój technologii gotowych do komercyjnego wykorzystania. Poza projektami w zakresie badań i rozwoju ten program ramowy finansuje także międzysektorową mobilność personelu naukowo-badawczego, w tym wymianę między uniwersytetami a sektorem przemysłowym.

W ramach nowego *programu na rzecz konkurencyjności i innowacji* wspierane będą wszelkie formy innowacji, partnerstwo publiczno-prywatne i środki poprawy publicznego dostępu do środków finansowych, w tym pożyczek, wspólnych przedsięwzięć oraz finansowania przez inwestorów nieformalnych. Ze środków programu będą także finansowane nowatorskie

---

37 COM(2006)386 i decyzja rady 2006/702/WE z dnia 6 października 2006 r.

38 W ramach szóstego programu ramowego

metody uproszczenia transferu wiedzy między instytucjami badawczymi a przedsiębiorstwami, zwłaszcza, jeśli chodzi o małe i średnie przedsiębiorstwa[39] oraz nowe ponadnarodowe działania klastrów. W zakresie ekoinnowacji program będzie w szczególności wspierał rynkowe wdrażanie innowacyjnych technologii i praktyk poprzez projekty pilotażowe i projekty polegające na zastosowaniu innowacyjnych technologii w produktach rynkowych.

W celu maksymalizacji wpływu tych dwóch programów ramowych, prowadzona będzie współpraca zmierzająca do przygotowania szeregu działań uzupełniających dla projektów w dziedzinie badań i rozwoju w celu promowania transferu wiedzy i wykorzystania wyników badań i rozwoju.

Poza bezpośrednim promowaniem działalności dotyczącej transferu wiedzy Komisja promuje także wymianę dobrych praktyk w ramach wspierania transferu wiedzy między rządami. Komisja oferuje w tym zakresie różnorodne możliwości dla regionalnego i ponadnarodowego zrozumienia polityki[40].

4. WNIOSEK

W ciągu ostatnich dziesięciu lat interakcje zachodzące między publiczną bazą naukową a przemysłem wzmocniły się. Mogą one różnić się w zależności od tego, czy sprawa dotyczy badań na zlecenie, badań realizowanych w ramach współpracy czy też usystematyzowanych partnerstw. Większość tych interakcji odnosi się do transferu wiedzy między zaangażowanymi uczestnikami i wzmacnia oddziaływania społeczno-gospodarcze badań finansowanych ze środków publicznych, np. poprzez tworzenie nowych przydatnych produktów, nowych miejsc pracy, a niekiedy nowych przedsiębiorstw.

Analiza i kierunki polityki wskazane w tym komunikacie stanowią punkt wyjścia dla dyskusji na temat wspólnych europejskich zasad ramowych na rzecz transferu wiedzy w celu stworzenia równych szans oraz bardziej spójnego krajobrazu europejskiego dla transferu wiedzy.

Ponadto celem nieobowiązkowych wytycznych przedstawionych w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji jest pomoc instytucjom badawczym w zidentyfikowaniu wspólnych interesów z przemysłem oraz uproszczeniu wzajemnie korzystnych ustaleń w zakresie transferu wiedzy. Wytyczne te staną się „żywym dokumentem" uzupełnionym dodatkową pracą, którą podejmie grupa specjalistów z sektora przemysłowego oraz środowiska akademickiego. Grupa ta rozpocznie działalność w 2007 r. i będzie świadczyć doradztwo dotyczące innych działań, które mogłyby zostać podjęte w celu promowania transferu wiedzy w Europie.

Co więcej współpraca między państwami członkowskimi a poziomem wspólnotowym będzie kontynuowana w kontekście strategii lizbońskiej na rzecz rozwoju i zatrudnienia. Główne inicjatywy polityczne w tym obszarze podjęte przez państwa członkowskie powinny znaleźć odzwierciedlenie w *krajowych programach reform*, a wymiana dobrych praktyk będzie nadal promowana przez Komisję.

---

39 www.europe-innova.org

40 Na przykład ERAnet, PRO INNO Europe, ERIK i OMC-Net